

TÜRKKENT 21. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI
27 HAZİRAN 2009, ANKARA
GENEL BAŞKAN H. MEHMET AKSOY'UN AÇILIŞ KONUŞMASI

Değerli TÜRKKENTLİLER,

TÜRKKENT'in 21. Olağan Genel Kurul Toplantısına hoş geldiniz diyor, tüm kooperatifçi dostlarımı saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde sayısı giderek azalan eski, köklü kuruluşlardan birisi olan TÜRKKENT'in 21 yıllık geçmişinde çok şey yaşadık. Hükümetler değişti, ekonomik ve siyasi krizler atlattık ama hiçbir dönem kooperatifler açısından bugünkü kadar kötü olmamıştı. Bunun sebebi biz değiliz elbette.

2002 yılında iktidara gelen AKP hükümeti, 6-7 yıldır deyim yerindeyse kooperatifçiliği kıyımdan geçirdi. Kooperatifler arasında da, hükümetin TOKİ eliyle sektöre el koyması nedeniyle en büyük darbeyi konut yapı kooperatifleri yedi. Artık neredeyse kooperatif kurulmuyor, olanlar işlerini tamamlayamadığı için gayri faal durumda veya tasfiye oluyor.

Önce TOKİ eliyle konut hamlesine girişen AKP, tüm kamu arazilerine el koymuş ve köy, kasaba demeden popülist yaklaşımlarla konut yaptırmaya, en değerli yerleri de hasılat paylaşımı yoluyla özel sektöre devretmeye girişmiştir. TOKİ, denetim olmadan bu işleri yapabilmek için her türlü yetkiyle donatılmış, harç ve vergilerden muaf tutulmuş, yerel yönetimlerin ve ilgili kamu kurumlarının üstünde bir KİT haline gelmiştir. Tabii bu sektörde, TOKİ'ye rakip olduğu düşünülen konut yapı kooperatiflerine daha önce sağlanan tüm kredi ve arsa destekleri kesilmiş, vergi muafiyetleri kaldırılmış, kooperatiflere yaşama şansı tanınmamıştır.

Hükümet şunu demeye çalışmaktadır: Artık kooperatifleri istemiyorum, tüm araziler benim, tüm konutları ben yapacağım, bunların siyasi ve maddi rantını ben alacağım ve istediğime dağıtacağım.

Değerli Arkadaşlarım,

TOKİ bütçeden pay almadan, kendi kendini finanse eden bir sistemle konut üretmek üzere yola çıkmıştır. Bunda başarılı olmuş mudur? Hayır. Hem tüm kamu arazilerini, kaynaklarını kullanmış, hem devletin vergi, harç gelirlerinden mahrum kalmasına neden olmuş, bu yetmezmiş gibi finansman sıkıntısına girmiş, borç almış, faizini bile ödeyemez hale gelmiştir.

Peki, TOKİ herkesin konut ihtiyacını karşılayabilmiş midir? Hayır. TÜRKKENT'in örgütlendiği büyük kentlerde binlerce dar ve orta gelirli ailenin konut ihtiyacı hat safhaya varmıştır. Çünkü bu kesim için yeterli konut üretilmemiştir.

Biz çalışana, memura, işçiye, esnafa başka bir deyişle dar ve orta gelirli kesime konut üreten kooperatifleriz. Bu kesimlerin reel gelirleri sürekli düşmüş, sadece temel

ihtiyaçlarını karşılayabildikleri ve yoksulluk sınırında yaşadıkları için konut alım gücü kalmamıştır.

İşsizlikte, yoksullukta dünyada ilk sıralara yerleştik. Ekonomimiz giderek küçülüyor. 2008 yılı son çeyreğinde büyüme hızı %-6,2'ye düşmüştür. 2009 yılında ekonomide OECD'ye göre %-5,9, IMF'ye göre %-5,1 küçülme olacağı tahmin ediliyor. Bunun 2008 yılındaki küresel krizden kaynaklandığı ileri sürülse de en önemli sebebi hükümet politikalarıdır. Dışarıdan gelen sıcak paraya bel bağlayan ekonomimizin çökmesi kaçınılmazdır.

Mortgage krizinden ders alınması, konutun para kazanma aracı değil temel bir ihtiyaç olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Ancak hükümet, üretimin arttırılmasına, ulusal sermaye birikimine yönelmesi gerekirken ekonomiye hiçbir katkısı olmayan ithal arabaların satışını teşvik etmiştir.

Neredeyse yarısı yabancıların olan bankacılık sektörü, devlet iç borçlanma senetlerine yönelmiştir. Bankalar, sürekli düşen mevduat faizlerinden daha yüksek faizle kredi vermektedirler. Başka bir deyişle tasarruf sahiplerinin reel geliri düşmekte, kredi alarak yatırım yapmak isteyenlerin sayısı azalmakta, bu da sermaye birikimi ve yatırım olanaklarının gerilemesine neden olmaktadır. Krizden en karlı çıkan sektör, tüm dünyanın aksine ülkemizde bankacılık sektörü olmuş, 2008 yılının son çeyreğinde inşaat sektörü -%13,4 küçülürken mali ve aracı kurumlar %9,5 büyümüştür.

Bu ortamda kent kooperatiflerinin etkinlik göstermesi zaten mümkün değildir. TÜRK KENT de son dönemde küçülmüş, 2000 yılında 31 ortak birliğimizin yaklaşık 50 bin bireysel üyesi bulunurken 2008 yılında ortak birlik sayısı 16'ya, bireysel üye sayısı 7-8 binlere gerilemiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 2014 yılına kadar kooperatifçiliğin geliştirilmesini hedef alan Stratejik Planı, iyi niyetli ve üzerinde büyük oranda fikir birliğine vardığımız düzenlemeleri içermektedir. Bununla birlikte temel hükümet politikaları değişmeden bu düzenlemeler uygulansa bile, kooperatifçiliğin gelişimini sağlamakta yetersiz kalacaktır.

Uluslararası Kooperatifler Birliği, ILO ve Birleşmiş Milletler, hükümetlere ekonominin iyileştirilmesi için kooperatifçilik modelini önermektedir. Kooperatifler etik değerleri ve toplum yararına odaklanması, işbirliğine, dayanışmaya dayanan, herkese açık demokratik yapısı ile üyelerinin yani tüketicisi veya üreticilerin ihtiyaçlarını karşılamayı amaç edinen örgütlerdir.

Gerek istihdamın arttırılması gerekse sanayi ve hizmet sektörünün canlanabilmesi için yapı kooperatifçiliğinin geliştirilmesi gerekmektedir. Böylece dar gelirli insanların konut ihtiyacı karşılanırken ekonominin iyileştirilmesi sağlanabilecek, demokratikleşme sürecine hız kazandırılacaktır.

TÜRK KENT üye birlikleri olarak, bu olumsuz dönemde bile istihdam sağlayarak, konut üreterek, inşaat malzemesi satın alarak, yol, elektrik, su altyapısı yaparak ülkemizin kalkınması, sosyal adaletin sağlanması için elimizden gelen tüm çabayı ve fedakârlığı gösterdik. Geçmişte, halka en yakın kurumlar olarak kooperatifler ve yerel

yönetimler birlikte çok sayıda başarılı projeye imza attık. Ancak TOKİ, yerel yönetimlerin yetkilerini ve kentlerdeki kamu arsalarını alarak belediyelerle işbirliğine gitmemizin de önünü kesmiştir.

Bundan sonraki etkinliklerimiz, uygun koşulların sağlanmasına bağlıdır. Bu amaçla hükümet, kooperatiflere arsa ve toplu konut kredisi vermeli, TOKİ'ye sağladığı tüm muafiyetleri kooperatiflere de sağlamalı, kentsel alanda yeni toplu konut projeleri yanı sıra yenileme, dönüşüm, eğitim, sağlık gibi alanlarda merkezi ve yerel yönetimler ile kooperatifler arasında işbirliği olanakları yaratmalı, kooperatif üst örgütlenmesini güçlendirecek yasal düzenlemeleri yaparak kooperatif sektörün daha etkin olmasını sağlamalıdır.

Dünyada en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile kooperatifçilik gelişirken ülkemizde, 12 Eylülle birlikte aydınlanmacı, demokratik ve halkın yararına çalışan yapılar olan sendikalar, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve tabii ki kooperatifler yok edilmeye girişilmiştir. Bizde hükümetler örgütlü kesim istemezler. Sindirilmiş, eğitimsiz, yoksul halka sadaka dağıtarak iktidarda kalmak; kendisine karşı olanları korkutarak bastırmak ve böylece halkın gerçekleri görmesini engellemek daha kolaydır çünkü.

Umudumuz, Ulu Önder Atatürk'ün kurduğu kooperatifçiliğin Anayasamızda da öngörüldüğü gibi desteklenerek geliştirilmesi, böylece sosyal devlet ilkesinin hayata geçirilmesidir.

Genel Kurul Toplantımızın başarılı geçmesi dileklerle, katıldığınız için tekrar teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

H. Mehmet AKSOY
Genel Başkan